

Cezary Rzymkowski

Politechnika Warszawska, Wydział Mechaniczny Energetyki i Lotnictwa

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI

T6. Biomechanika tkanki kostnej, adaptacja funkcjonalna kości

Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BUDOWA TKANKI KOSTNEJ

- ❖ Tkanka kostna składa się zarówno z substancji **organicznych** jak i **nieorganicznych**.
- ❖ Części organiczne kości (35%) – odpowiadają (głównie kolagen) za oporność na łamanie pod wpływem naprężeń:
  - żywe komórki – osteoblasty (odpowiadają za budowę tkanki kostnej) i osteoklasty (odpowiadają za usuwanie i wchłanianie tkanki kostnej) – pozwalają na wzrost, leczenie oraz przystosowanie do zmieniających się warunków,
  - substancja międzykomórkowa – glikoproteiny (białka modyfikowane cukrami), proteoglikany (cukry modyfikowane aminokwasami),
  - kolagen.
- ❖ Części nieorganiczne kości (65%) – odpowiadają za twardość:
  - sole nieorganiczne (głównie fosforan wapnia).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

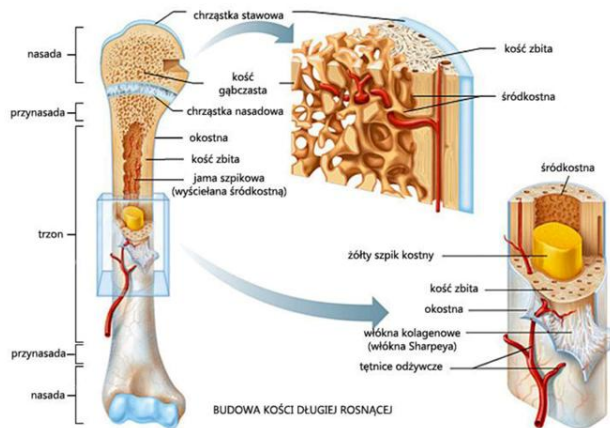
WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BUDOWA WEWNĘTRZNA KOŚCI

Kość na pierwszy rzut oka, wydaje się mieć jednolitą strukturę, jednakże żywa kość to skomplikowana sieć kanałów i elementów stałych o różnych własnościach.

<http://www.swiatczarnogoteriera.republika.pl/images/zdjecia/anatomia/c.jpg>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI

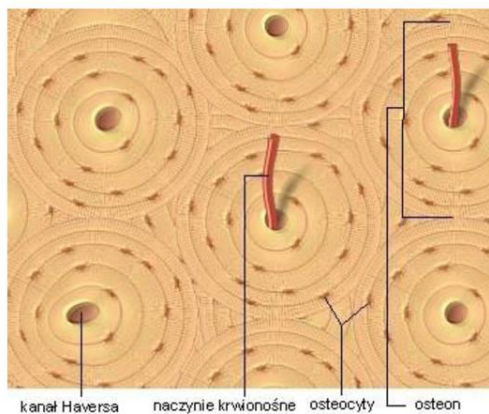
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BUDOWA WEWNĘTRZNA KOŚCI

Kość na pierwszy rzut oka, wydaje się mieć jednolitą strukturę, jednakże żywa kość to skomplikowana sieć kanałów i elementów stałych o różnych własnościach.

<http://www.edukator.pl/pix/users/Image/6plus/rys12895.jpg>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI

Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

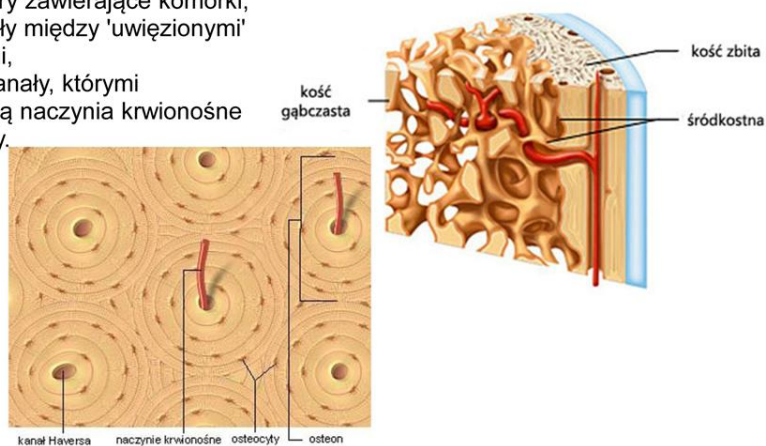
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

BUDOWA WEWNĘTRZNA KOŚCI

Kości to bardzo stabilne struktury, ale nie są całkowicie jednorodne; w kościach występują między innymi:

- małe otwory zawierające komórki,
- małe kanały między 'uwięzionymi' komórkami,
- większe kanały, którymi przebiegają naczynia krwionośne oraz nerwy.

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI

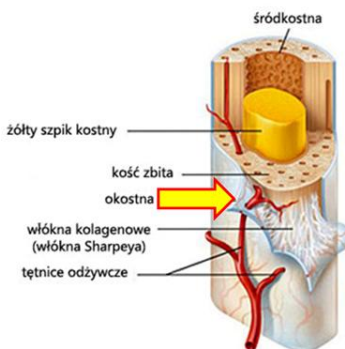
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

BUDOWA WEWNĘTRZNA KOŚCI

Okostna

- ❖ Podwójna, błoniasta membrana otaczająca zewnętrzną powierzchnię kości.
- ❖ Twarda, włóknista warstwa zewnętrzna służy jako powłoka ochronna; warstwa wewnętrzna (warstwa kościotwórcza) odpowiada na wzrost oraz przekształcenia kości; składa się, w znacznym stopniu, z osteoblastów oraz osteoklastów.

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI

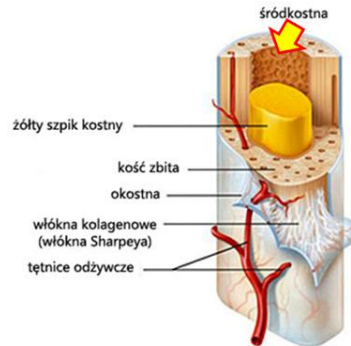
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

BUDOWA WEWNĘTRZNA KOŚCI

Śródkostna

- ❖ Membrana pokrywająca znajdującą się w kościach długich jamę szpikową oraz inne kanały przebiegające w kościach.
- ❖ Podobnie jak okostna, śródkostna również składa się, w znacznym stopniu z osteoblastów i osteoklastów, co umożliwia wzrost kości również od wewnątrz.

TKANKA KOSTNA

Komórki kości

- ❖ **Komórki osteogenne (prekursorowe):**
  - znajdują się w okostnej i śródkostnej,
  - pozostają w stanie spoczynku aż do zadziałania bodźca,
  - pod wpływem bodźców zmieniają się, przekształcając się w osteoblasty.
- ❖ **Komórki kościotwórcze (osteoblasty):**
  - tworzą kości,
  - nie podlegają mitozie, co oznacza, że nie mają zdolności reprodukcyjnych,
  - powstają z komórek osteogennych w procesie zwanym „różnicowaniem”,
  - są odpowiedzialne za syntezę i mineralizację tkanki kostnej.

TKANKA KOSTNA

Komórki kości

❖ Osteocyty:

- dojrzałe komórki kostne powstające z osteoblastów w wyniku ich mineralizacji,
- znajdują się w tzw. jamkach kostnych,
- podstawowym zadaniem jest wymiana substancji odżywczych i metabolitów (pomoc przy usuwaniu zbędnych produktów z kości) w kości,
- kontaktują się z sąsiednimi osteoblastami oraz osteoklastami poprzez wypustki cytoplazmatyczne.

❖ Komórki kościogubne (osteoklasty):

- ich zadaniem jest niszczenie i usuwanie tkanki kostnej,
- posiadają kilka jąder komórkowych,
- powstają z komórek macierzystych szpiku kostnego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

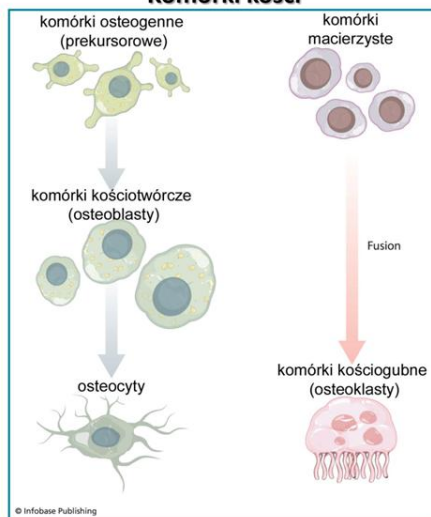
WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

TKANKA KOSTNA

Komórki kości

Na podstawie:
Stewart, Gregory J.: *The Skeletal and Muscular Systems*, Infobase Publishing, New York 2009.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

TKANKA KOSTNA

Szpik kostny

❖ Szpik czerwony:

- jest miejscem produkcji i odnowy komórek krwi (erytrocytów, leukocytów, trombocytów),
- u osób dorosłych czerwony szpik kostny występuje jedynie w kościach płaskich oraz w nasadach kości długich (w wieku dziecięcym wypełnia wszystkie kości).

❖ Szpik żółty:

- powstaje na skutek stłuszczenia się czerwonego szpiku kostnego,
- nie ma właściwości krwiotwórczych,
- w sytuacji zagrożenia ma zdolność przekształcania się ponownie w czerwony szpik kostny.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

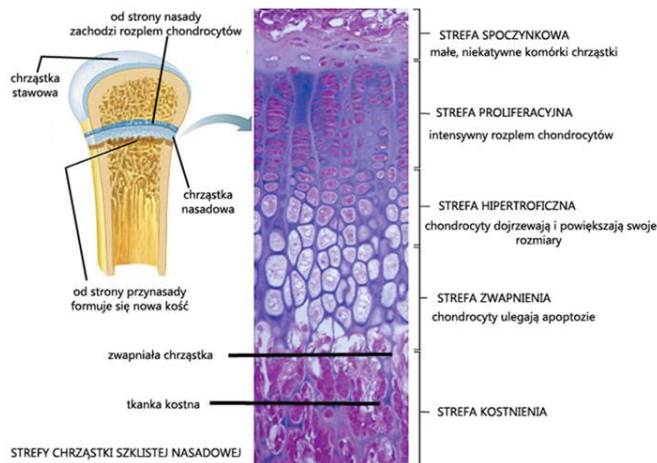
WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

TKANKA KOSTNA

Osteogeneza (kostnienie – zastępowanie tkanki chrzęstnej tkanką kostną)

<http://www.swiatczarnogoteriera.republika.pl/images/zdjecia/anatomia/f.jpg>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

TKANKA KOSTNA

Naprawa kości (gojenie złamań)

1. Złamanie/pęknięcie
2. Powstanie krwiaka w miejscu złamania (powstają nowe naczynia krwionośne)
3. Wokół krwiaka formuje się miękka kostnina
4. Osteoblasty tworzą twardą kostninę, aby wzmocnić kostninę miękką
5. Osteoklasty usuwają nadmiar tkanki kostnej oraz kostniny – kość zostaje ostatecznie przebudowana

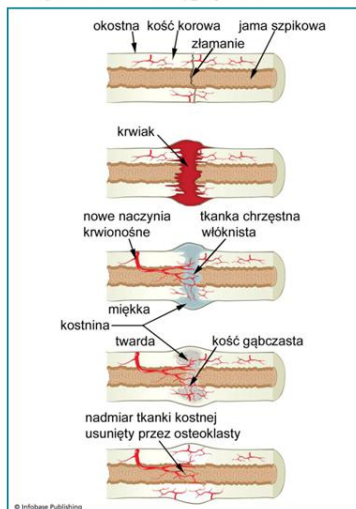

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

Naprawa kości (gojenie złamań)

Na podstawie:
Stewart, Gregory J.: *The Skeletal and Muscular Systems*, Infobase Publishing, New York 2009.

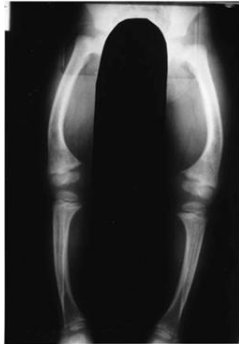
WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

Przykładowe choroby powodujące zmiany w kościach:

Krzywica – choroba występująca u dzieci, związana z zaburzeniami gospodarki wapniowo-fosforowej, często spowodowana niedoborem witaminy D. Powoduje zmiany w układzie kostnym i zaburzenia rozwojowe.

http://www.wgabinecie.pl/others/image/medcyclopaedia_com.jpg

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

Przykładowe choroby powodujące zmiany w kościach:

Wrodzona fاملiwość kości – grupa chorób uwarunkowanych genetycznie, polegających na zaburzeniach w prawidłowej budowie kolagenu. Objawia się nadmierną kruchością kości.

<http://portal.abczdrowia.pl>

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

Przykładowe choroby powodujące zmiany w kościach:

Osteoporoza – stan chorobowy charakteryzujący się postępującym ubytkiem masy kostnej oraz zwiększoną podatnością na złamania.

<http://www.farmacjapraktyczna.pl>

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

Przykładowe choroby powodujące zmiany w kościach:

Choroba Pageta – schorzenie kości, w przebiegu którego dochodzi do zaburzenia procesu tworzenia tkanki kostnej. Co powoduje, że kości stają się słabe, a co za tym idzie, bardzo podatne na zniekształcenia i złamania.

<http://kosci24.pl>

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

<https://www.youtube.com/watch?v=inqWoakkiTc>

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI

Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

<https://www.youtube.com/watch?v=5gpysdG1HoE>

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI

Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

TKANKA KOSTNA

<https://www.youtube.com/watch?v=0dV1Bwe2v6c>

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

Uwagi końcowe, źródła, piśmiennictwo

- ❖ Podstawowe źródło wykorzystanych informacji oraz ilustracji ze slajdu 10 i 14:
Stewart, Gregory J.: *The Skeletal and Muscular Systems*, Infobase Publishing, New York 2009.
- ❖ Źródłem pozostałych ilustracji były dostępne zasoby internetu.
- ❖ Warto zapoznać się
z materiałami filmowymi udostępnianymi w serwisie *YOUTUBE*:

<https://www.youtube.com/watch?v=inqWoakkiTc>

<https://www.youtube.com/watch?v=5gpysdG1HoE>

<https://www.youtube.com/watch?v=0dV1Bwe2v6c>

— adresy ostatnio sprawdzane: 2015-10-09

WPROWADZENIE DO BIOMECHANIKI
Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

Dziękuję za uwagę

Wykład współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
udostępniany nieodpłatnie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

